Kharazmi University

Space Economy and Rural Development

Online ISSN: 2588-476x
Homepage: https://khu.ac.ir

A Model for the Development of Cooperatives with a Rural Entrepreneurship Approach in Kermanshah Province

Mahtab Zhian [1]✉ | Bijan Rezaei [2] | Nader Naderi [3]

1. Corresponding Author, Department of Management and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: mahtab.zhian@gmail.com
2. Department of Management and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: b.rezaee@razi.ac.ir
3. Department of Management and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: n.naderi@razi.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 05 May 2024
Received in revised form 17 November 2024
Accepted 31 December 2024
Published online 22 September 2025

Keywords:
local Economy,
Rural Entrepreneurial Opportunities,
Collective Entrepreneurship,
Indigenous Model,
Grounded Theory.

ABSTRACT

Objective: This study was conducted with the aim of designing an indigenous model for the development of cooperatives with a rural entrepreneurship approach in Kermanshah Province.

Methods: The research adopted a qualitative approach, employing the grounded theory method to extract the model. The target population included managers and experts from the Kermanshah Province Department of Cooperatives, Labor, and Social Welfare, faculty members from Razi University, and entrepreneurs active in rural cooperatives within the province. Theoretical sampling was applied, and theoretical saturation was reached after 12 in-depth interviews. Data analysis followed the three-stage coding process—open, axial, and selective coding.

Results: The three-stage coding process identified the foundations of rural entrepreneurship, entrepreneurial cohesion within rural cooperatives, and individual characteristics of rural cooperative entrepreneurs as causal conditions. Contextual conditions included the diversity of rural entrepreneurial opportunities in the cooperative sector, access to production factors, the province's strategic location, scientific support from experts and specialists, the foundation of collective entrepreneurship (through rural cooperatives), cultural barriers, and weaknesses in the education system. Intervening conditions encompassed climate change, economic factors, environmental disorder and instability, organizational factors, communication and information dissemination factors, genuine governmental support for cooperatives, and infrastructural factors. Identified strategies included business diversification, revision of spatial planning programs, empowerment of cooperative companies, utilization of international trade opportunities, promotion and cultural awareness, and corrective-supportive strategies. The identified outcomes comprised improved quality of life for rural residents, sustainable rural development, and the presence of entrepreneurial rural cooperatives.

Conclusions: To develop cooperatives with a rural entrepreneurship approach in Kermanshah Province, it is essential to consider all factors that accelerate the development process, alongside providing the specific prerequisites for this field and implementing comprehensive planning. The results of this research strengthen the literature on rural and cooperative-based entrepreneurship and offer practical insights to assist rural managers and planners in promoting cooperative-centered rural entrepreneurship, ultimately contributing to the rural development process.

Cite this article: Zhian, M., Rezaei, B., & Naderi, N. (2025). A Model for the Development of Cooperatives with a Rural Entrepreneurship Approach in Kermanshah Province. *Space Economy and Rural Development*, 14 (52), 21-40. http//doi.org/10.61882/serd.14.52.1

© The Author(s)
Publisher: Kharazmi University
DOI: http//doi.org/10.61882/serd.14.52.1

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Cooperatives play a crucial role in reducing poverty, improving food security, increasing rural production, creating employment opportunities, and ultimately fostering rural development (Eide & Martínez, 2014). However, evidence indicates that despite their significance, Iran has not achieved notable success in this field. Despite the promulgation of the general policies of Article 44 of the Constitution, where Clause "B" specifies increasing the share of the cooperative sector in the national economy to 25% by the end of the Fifth and Sixth Development Plans, the cooperative sector's share in Iran's economy remains around 4–5% (Karami & Agahi, 2014; 20-Year Vision Document; Sixth Development Plan). Against this backdrop, this research aims to design an indigenous model for cooperative development with a rural entrepreneurship orientation in Kermanshah Province.

Methods

This study is qualitative in nature and applied in purpose, employing the systematic approach of Strauss and Corbin's (1988) grounded theory. The target population comprised managers and experts from the Kermanshah Province Department of Cooperatives, Labor, and Social Welfare; faculty members of Razi University in the Department of Agricultural Education and Extension (Rural Development specialization) and the Department of Entrepreneurship; and entrepreneurs in the rural cooperative sector of Kermanshah Province. Non-probabilistic theoretical sampling was applied, and theoretical saturation was reached after 12 in-depth interviews. Data analysis proceeded through three stages: open coding, axial coding, and selective coding.

Results

The analysis identified the following:

- **Causal conditions:** The foundations of rural entrepreneurship, entrepreneurial cohesion in rural cooperatives, and the individual characteristics of rural cooperative entrepreneurs.
- **Contextual conditions:** Diversity of rural entrepreneurial opportunities in the cooperative sector; access to production factors; strategic geographical position of the province; scientific support from experts; the foundation of collective entrepreneurship through rural cooperatives; cultural barriers; and weaknesses in the educational system.
- **Intervening conditions:** Climate change; economic factors; environmental disorder and instability; organizational factors; communication and information dissemination factors; genuine governmental support for cooperatives; and infrastructural limitations.
- **Strategies:** Business diversification; revision of spatial planning policies; empowerment of cooperative enterprises; leveraging international trade opportunities; promotion and cultural awareness; and corrective-supportive strategies.

Consequences: Improved quality of life for rural residents; sustainable rural development; and the existence of entrepreneurial rural cooperatives.

Conclusion

The development of cooperatives with a rural entrepreneurship approach in Kermanshah Province requires a comprehensive consideration of all factors that can accelerate the process, alongside the provision of specific prerequisites and thorough strategic planning. The findings of this study not only enrich the body of knowledge on rural and cooperative-based entrepreneurship but also provide practical implications to support managers and planners in promoting cooperative-centered rural entrepreneurship, thereby advancing rural development.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]

[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

Keywords: local Economy, Rural Entrepreneurial Opportunities, Collective Entrepreneurship, Indigenous Model, Grounded Theory.

Author Contributions
The level of participation of the authors in this article is equal.

Data Availability Statement
Data available on request from the authors.

Acknowledgements
We would like to thank the General Directorate of Cooperatives, Labor and Social Welfare of Kermanshah Province for their material and moral support for conducting this research.

Ethical considerations
The authors have observed ethical principles in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Funding
This research is an extract from a master's thesis, which was carried out with the financial support of the General Directorate of Cooperatives, Labor and Social Welfare of Kermanshah Province.

Conflict of interest
The authors declare that there is no conflict of interest in this article.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

دانشگاه خوارزمی

اقتصاد فضا و توسعه روستایی

شاپا الکترونیکی: ۲۵۸۸-۴۷۶X

Homepage: https://khu.ac.ir

ارائه مدل توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه

مهتاب ژیان [۱] ✉ | بیژن رضایی [۲] | نادر نادری [۳]

۱. نویسنده مسئول، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: mahtab.zhian@gmail.com

۲. گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: b.rezaee@razi.ac.ir

۳. گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: n.naderi@razi.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۶
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۸/۲۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۱
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

کلیدواژه‌ها:
اقتصاد محلی،
فرصت‌های کارآفرینانه رروستایی،
کارآفرینی جمعی،
مدل بومی،
نظریه زمینه‌ای.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف طراحی یک مدل بومی برای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش دارای رویکرد کیفی بوده و از روش نظریه زمینه‌ای برای استخراج مدل استفاده شده است. جامعه هدف در این پژوهش شامل مدیران و کارشناسان اداره کل کار، تعاون و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه، استادان دانشگاه رازی (مرتبط با موضوع) و کارآفرینان بخش تعاون روستایی در استان کرمانشاه بودند و از روش نمونه‌گیری نظری استفاده شد. اشباع نظری بعد از ۱۲ مصاحبه عمیق حاصل شد. فرایند تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت.

یافته‌ها: براساس سه مرحله کدگذاری، بنیان کارآفرینی در روستاها، انسجام کارآفرینانه در تعاونی‌های روستایی و ویژگی‌های فردی کارآفرینان روستایی حوزه تعاون به عنوان شرایط علّی شناسایی شدند. شرایط زمینه‌ای در این پژوهش شامل تنوع فرصت‌های کارآفرینی روستایی در حوزه تعاونی، دسترسی به عوامل تولید، موقعیت راهبردی استان، حمایت علمی متخصصان و صاحبنظران، بنیان کارآفرینی جمعی (در قالب تعاونی روستایی)، موانع فرهنگی و ضعف نظام آموزشی است. شرایط مداخله‌گر هم شامل تغییرات اقلیمی، عوامل اقتصادی، آشفتگی و عدم نظم محیطی، عوامل سازمانی، عوامل ارتباطی – اطلاع‌رسانی، حمایت واقعی دولت از تعاونی‌ها و عوامل زیرساختی می‌باشد. راهبردهای شناسایی شده نیز شامل راهبرد تنوع‌گرایی در کسب‌وکار، تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین، توانمندسازی شرکت‌های تعاونی، بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین‌المللی، ترویج و فرهنگ‌سازی و راهبردهای اصلاحی- حمایتی هستند. در نهایت، پیامدهای شناسایی شده شامل ارتقا کیفیت زندگی روستاییان، توسعه پایدار روستایی و وجود تعاونی‌های کارآفرین روستایی است.

نتیجه‌گیری: برای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه باید با در نظر گرفتن همه عواملی که فرایند توسعه تعاونی‌ها را شتاب می‌دهند؛ نسبت به فراهم کردن پیش‌نیازهای خاص این حوزه به‌همراه برنامه‌ریزی‌های جامع اقدام شود. نتایج این پژوهش ضمن تقویت ادبیات کارآفرینی روستایی و تعاون روستایی، دستاوردهای شایسته‌ای را برای کمک به مدیران و برنامه‌ریزان روستایی در راستای توسعه کارآفرینی روستایی تعاون – محور به همراه دارد که در نهایت به فرآیند توسعه روستایی کمک خواهد کرد.

استناد: ژیان، مهتاب؛ رضایی، بیژن؛ و نادری، نادر (۱۴۰۴). ارائه مدل توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۴ (۵۲)، ۲۱-۴۰. http//doi.org/10.61882/serd.14.52.1

ناشر: دانشگاه خوارزمی

© نویسندگان

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

مقدمه

تعاونی‌ها نقش به‌سزایی درکاهش فقر، بهبود امنیت غذایی، افزایش تولیدات روستایی و به وجود آوردن فرصت‌های شغلی و در نهایت توسعه روستایی ایفا می‌کنند (اید و مارتینز[1]، ۲۰۱۴). گزارش رصد تعاونی‌های جهان نشان‌دهنده این موضوع است که ۱۰ درصد شاغلان در سراسر دنیا در تعاونی‌ها مشغول به کارند که منبع اصلی درآمدشان از کسب‌وکارهای تعاونی است و نقش تعاون در کشورهای توسعه‌یافته و در تولید ناخالص داخلی آنها تا ۱۷ درصد و حتی ۲۳ درصد هم می‌رسد (خسروشاهی، ۱۳۹۸). بررسی‌ها نشان‌دهنده آن است که علی‌رغم اهمیت تعاونی‌ها، کشور ایران نتوانسته در این زمینه به موفقیت قابل توجهی نائل شود. با وجود ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ که بند «ب» آن به سیاست‌های کلی بخش تعاون از جمله افزایش بخش تعاون در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنجم و ششم توسعه اشاره داشته، سهم بخش تعاون از اقتصاد کشور حدود ۴ تا ۵ درصد بوده است (کرمی و آگاهی، ۱۳۹۳؛ سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و برنامه ششم توسعه).

با توجه به ظرفیت بخش تعاون و لزوم استفاده از سازکارهای مناسب برای توسعه آن از یک‌سو و کارایی و اثربخشی کارآفرینی از دیگر سو که در اکثر جوامع در اولویت برنامه‌های توسعه قرار گرفته و ترکیب این دو راهبرد می‌تواند سازکار راهبردی معقول و شایسته برای توسعه بخش تعاون کشور بر مبنای کارآفرینی و پیشبرد برنامه‌های توسعه روستایی می‌باشد (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۲؛ دیهیم و وکیل‌الرعایا، ۱۴۰۲: ۱). در این میان می‌توان گفت کارآفرینی همیشه یک اقدام فردی نیست که در قالب کارآفرینی مستقل کارآفرینی درون سازمانی و ... ظهور پیدا کند. بلکه در بعضی موارد کارآفرینی یک هم‌کنشی و اقدام جمعی است که در قالب کارآفرینی جمعی، گروهی، خانوادگی، سازمانی، شبکه‌ای، تعاونی بر پایه ابعاد جمعی کارآفرینی محقَق می‌شود. از این‌رو، لازم است به جای محوریت قرار دادن فرد یا شخص بر مفهوم کنشگر تکیه شود که ممکن است در شمایل فرد، جمع، گروه، شبکه و نهاد تجلی یابد (شریف‌زاده و همکاران ۱۳۹۵). از طرفی کارآفرینی در روستاها می‌تواند جدا از این که یک منبع اشتغال و درآمد و راهی برای متنوع کردن اقتصاد روستایی برای ساکنین روستا باشد، می‌تواند در توسعه روستایی بسیار مؤثر باشد (فتوحی و همکاران، ۱۴۰۰، یزدان پناه و همکاران، ۱۳۹۹). اما، بدون توجه به تمامی عواملی که در توسعه تعاونی‌ها موثرند، نمی‌توان شاهد یک زیست‌بوم در این زمینه بود و در نتیجه نمی‌توان شاهد توسعه تعاونی‌های روستایی بود. حال این پژوهش در پی پاسخگویی به این پرسش است که چگونه می‌توان با رویکرد کارآفرینی روستایی، تعاونی‌های روستایی را توسعه داد؟ بنابراین، این پژوهش شرایط علّی، شرایط زمینه‌ایی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها را با استفاده از ظرفیت روش نظریه زمینه‌ای برای پدیده مورد مطالعه مشخص می‌کند.

در عصر حاضر با توجه به تغییرات بنیادی و سریعی که در جهان به وقوع می‌پیوندد، تعاونی‌ها به عنوان سازمان‌هایی قلمداد می‌شوند که توان مقابله با عوارض اقتصادی–اجتماعی ناشی از برخی مراحل تعدیل را دارند، حتی صاحبنظران تعاون را راهکاری کلیدی و مؤثر جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی و بسترساز ایجاد اشتغال و کارآفرینی در جامعه می‌دانند (گندم‌زاده و ثمری، ۱۳۸۸). اما در حال حاضر ۵۶ درصد تعاونی‌های کشور تعطیل هستند (عبداللهی، ۱۳۹۹)، فقط در استان کرمانشاه ۱۲۰۰ تعاونی غیرفعال و تعطیل وجود دارد (پایگاه خبری تحلیلی اسلام‌آباد خبر، ۱۳۹۷). برای خروج از چنین وضعیتی ضرورت انجام چنین پژوهشی به خوبی حس می‌شود. تعاونی‌های روستایی می‌تواند با استفاده سودمند از سازه‌های کارآفرینی مانند خلاقیت، نوآوری، شناسایی و بهره‌گیری از فرصت‌ها و ریسک‌پذیری در صحنه کسب‌وکار موفق‌تر ایفای نقش کنند (رضایی، ۱۳۹۳). به عبارت دیگر، تنها زمانی می‌توان به کارکرد تعاونی‌ها در نظام اقتصادی امید داشت که جوهره کارآفرینانه را دارا باشند (تقدیسی و همکاران، ۱۳۹۵). نتایج این پژوهش می‌تواند با ارائه مدل توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی به مسئولان و مدیران در بخش تعاون در استان کرمانشاه کمک کند تا با استفاده از ظرفیت‌ها و کارکردهای موثر تعاونی‌ها به ویژه تعاونی‌های روستایی، باعث ارزش‌آفرینی، توسعه صادرات، کاهش نرخ بیکاری، توزیع عادلانه درآمد و در نهایت توسعه روستایی در استان کرمانشاه شوند.

[1] - Eid & Martínez

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

پیشینه پژوهش

امروزه در جهان تعاونی‌ها به اهرمی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی تبدیل شده‌اند که با کارکرد خاص خود می‌توانند موجب بهبود بهره‌برداری سنجیده‌تر از شرایط زندگی، ارتقای کار، تولید، درآمد و شرایط اجتماعی باشند. گسترش تعاونی‌ها در مناطق شهری و به‌خصوص روستایی می‌تواند باعث تجمیع امکانات مالی محدود طبقه کشاورز و کارگر باشد و مازاد بر تامین کالاهای مورد نیاز اعضا و مشتریان و کسب رضایت آنها برقرار کننده تعادل در نظام اقتصادی کشورها نیز باشد (زارعی، ۱۳۹۹). تعاونی روستایی نیز با عضویت ساکنین واجد شرایط یک یا چند روستا به منظور تحقق اهداف موردنظر تأسیس می‌شود. زمینه فعالیت تعاونی‌ها بسیار گسترده بوده و شامل مواردی همچون احداث واحدهای تولیدی (کشاورزی، معدن، صنعت، صنایع دستی و غیره) و خدماتی (واحدهای اقامتی، تفریحی، خدمات گردشگری، انبار نگهداری محصولات و غیره)، ایجاد واحدها و امکانات آموزشی، فرهنگی، هنری، تجاری و غیره، ارائه خدمات اعتباری مالی به اعضا و روستاییان و در نهایت تمامی زمینه‌های مرتبط با رشد و توسعه روستاها می‌شود (محمدی، ۱۳۹۱). تعاونی‌های روستایی به عنوان ابزاری برای توسعه روستایی در نظر گرفته می‌شوند. بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته همانند انگلستان و آلمان؛ از طریق تعاونی‌های روستایی توانسته‌اند کیفیت زندگی در مناطق روستایی را بهبود بخشند (عارف[1]، ۲۰۱۲). در واقع تعاونی‌ها به عنوان سازمان‌های مردمی به شکل رسمی و غیررسمی موقعیت شایسته و سزاواری در توسعه روستایی در کشورهای مختلف به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه داشته باشند (هاریونگ و یوان[2]، ۲۰۱۳؛ ماجی و هویت[3]). همچنین مسلمی (۱۳۹۲) بیان می‌کند که تعاونی‌ها دارای ظرفیت فراوانی در به کارگیری منابع بالقوه‌ی کسب‌وکار، حمایت کارآفرینی، تولید ثروت و تامین خدمات اجتماعی و رفاهی به عنوان مکمل کارآفرینی در کشاورزی هستند و قادرند با مشارکت اعضای خود تأثیری زیادی درکاهش فقر، ایجاد اشتغالزایی، افزایش خود اشتغالی و کارآفرینی در کشاورزی داشته باشند. یکی از مناسب‌ترین محمل‌هایی که می‌تواند برای کارآفرینان سودمند باشد، بخش تعاون است؛ زیرا اکثریت نیروی کار جامعه فاقد سرمایه کافی برای آغاز کسب‌وکار، ایجاد منبع درآمد و زمینه شغلی می‌باشند (دهباشیان و همکاران، ۱۳۹۱). از طرف دیگر، کارآفرینی به‌عنوان عامل بسیار مهم نقش چشمگیری در توسعه سازمان‌ها و شرکت‌های سنتی ایفا می‌کند (نظری و همکاران، ۱۴۰۱: ۱) پس بین کارآفرینی و تعاون هم‌افزایی و ارتباط دوسویه وجود دارد؛ تعاون بستر مناسبی برای کارآفرینی است و کارآفرینی نیز از نیروهای مؤثر در توفیق تعاونی بوده و بین این دو پیوند تنگاتنگی وجود دارد (رضایی، ۱۳۹۳).

تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه مرکزیت کارآفرینی را تشکیل می‌دهد. درواقع کارآفرینی بـه روند شناسایی فرصت‌های جدید و راه‌انـدازی کسب‌وکار در سازمان‌های جدید یـا در حال توسعه، برای بهره‌برداری از فرصت‌های شناسایی شده می‌گویند که در نتیجه آن کالاها و خدمات جدیدی بـه جامعه ارائه شود. با توجه به این که شرکت‌های تعاونی روستایی بنیان کارآفرینی کشاورزی و کارآفرینی روستایی هستند؛ لذا شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه و بهره‌برداری از آن‌ها در شرکت‌های تعاونی روستایی می‌تواند راهکار درخور توجهی برای ایجاد فضای مناسب برای پایین آمدن نرخ بیکاری، افزایش منابع مالی، تعادل ساختاری و توسعه روستاها باشد (نخعی و همکاران، ۱۳۹۷؛ عباسی، ۱۳۸۸). کارآفرینان روستایی کسانی هستند که با تأسیس و راه‌اندازی واحدهای صنعتی و تجاری در روستاها اقدامات کارآفرینانه انجام می‌دهند(کاشالاشکی و راگرما[4]، ۲۰۱۲). در واقع کارآفرینی به عنوان یکی از روش‌های مهم ارتقای توسعهٔ مناطق روستایی است و به همین دلیل راهی برای زنده‌سازی دوباره روستاها است. کارآفرینی به ایجاد مشاغل جدید کمک می‌کند؛ همچنین باعث بهبود رقابت اقتصادی و ایجاد ثروت و رشد اقتصادی و در نهایت ارتقای کیفیت زندگی در روستاها می‌شود (پاتو[5]، ۲۰۱۵). از دیدگاهی دیگر کارآفرینی روستایی به منزله وسیله‌ای سازوکاری برای ارتقای کیفیت زندگی افراد، خانواده‌ها و جوامع روستایی و حفظ یک اقتصاد و محیط‌زیست سالم در نظر گرفته می‌شود (لوپز[6] و همکاران، ۲۰۱۹). کارآفرینی

[1] - Aref
[2] - Hariong &Yiuan
[3] - Majee & Hoyt
[4] - Kushalakshi & Raghurama
[5] - Pato
[6] - López

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

روستایی با فعال کردن نوآوری‌ها در زمینه استفاده سودمند از منابع محدود سرمایه‌ایی، به گسترش کسب‌وکارها و ایجاد اشتغال در سطح بومی و محلی کمک شایانی می‌کند (سعیدی و همکاران ، ۱۴۰۰).

با توجه به اهمیت این موضوع، در پژوهش‌هایی به آن پرداخته شده است که در ادامه طبق بررسی‌های انجام شده به برخی از آنها اشاره می‌شود. رستگاری‌کوپایی (۱۴۰۲)، در پژوهشی با عنوان «مدل توسعه اقتصادی ـ اجتماعی کارآفرینی روستایی در تعاونی‌های کشاورزی، احیاء، بهره‌برداری و توسعهٔ جنگل استان مازندران» به این نتیجه رسیدند که با توجه به مدل توسعه کارآفرینی پنج متغیر ویژگی مدیران، ویژگی‌های کارکنان، ساختار سازمانی، سبک رهبری تعاونی و سیستم پاداش دارای بیشترین اهمیت در مدل هستند و درصد بیشتری از متغیر توسعه کارآفرینی را تبیین نمودند. یافته‌های پژوهش عیسی‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)، نشان می‌دهد که می‌توان پیشایندهای توسعه تعاونی‌های روستایی را در چهار بعد کلی توسعه فردی- شناختی، توسعه نهادی فراگیر، ظرفیت‌سازی چندگانه و هم‌افزایی درون‌زا بخش‌بندی نمود. یافته‌های پژوهش رخشانی و همکاران (۱۴۰۰)، نشان داد مهم‌ترین مشکلات و موانع تعاونی‌های منطقه سیستان به ترتیب اولویت عبارت‌است از: ۱- کمبود نقدینگی جهت تأمین سرمایه در گردش مالی ۲- عدم وجود بستر فرهنگی مناسب برای ارتقاء روحیه همکاری و آشنایی تحصیل‌کردگان دانشگاهی با ساختار و شیوه فعالیت در شرکت تعاونی و ۳- عدم ایجاد مراکز مشاوره برای راهنمایی و رفع مشکلات بیکاری شرکت‌های تعاونی. نوری و همکاران (۱۳۹۹)، در مطالعه‌ای مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی را شناسایی کردند. براساس نتایج این مطالعه عوامل پیش‌برنده شامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی، حمایت‌های مدیریتی، زمینه‌های کاری متنوع، توسعه بازارهای جدید و میزان همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی می‌باشد. حسینی‌نیا و علی‌آبادی (۱۳۹۸)، در مطالعه‌ایی با عنوان «آسیب‌شناسی زنجیره ارزش کارآفرینی در کسب‌وکارهای روستایی» به این نتیجه رسیدند نبود سیستم صحیح جهت تأمین منابع مالی موردنیاز اصلی‌ترین چالش این زنجیره است.

فیصلی و نیک‌نامی[1] (۲۰۲۱)، در پژوهشی اثرات تعاونی‌های کشاورزی را بر اشتغال پایدار مناطق روستایی مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌ها حاکی از تاثیر مثبت تعاونی‌های کشاورزی بر کارکردهای اجتماعی، آموزشی، اقتصادی و تولیدی منطقه مورد مطالعه بود که حدود ۶۶ درصد از اشتغال پایدار روستایی را تبیین می‌کنند. پوخارلا[2] و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر اندازه و تخصص بر عملکرد مالی تعاونی‌های کشاورزی پرداخته‌اند. طبق یافته‌های پژوهش آنها، ریسک تأثیر مثبتی بر متوسط عملکرد مالی تعاونی‌ها داشته است. برندوا و بریتنبک[3] (۲۰۱۹)، در مطالعه‌ای به بررسی مشکلات مدیریت تعاونی‌های روستایی در جنوب برزیل پرداختند. طبق نتایج پژوهش آنها مشکلات این تعاونی‌ها عبارتند از: عدم رعایت اصول تعاونی در عین رقابت، دیدگاه مدیران درباره دشواری رقابت در بازارهای جدید، مشارکت ناچیز اعضا و رفتارهای فرصت‌طلبانه اعضا و همکاران در تعاونی. بالداچینو[4] و همکاران (۲۰۱۸). در مطالعه‌ای به تحلیل موانع توسعه تعاونی‌ها در کشور مالت پرداختند که نتایج پژوهش آنان نشان داد که فقدان آموزش و آگاهی مهم‌ترین موانع توسعه شرکت‌های تعاونی در این کشور هستند. مک دوول[5] (۲۰۱۶)، در پژوهشی که به منظور بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینان در مناطق روستایی کارولینای شمالی انجام دادند، دریافتند که بیشتر کارآفرینان موفق در میان مردان بالای ۳۹ سال و دارای تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند و موفقیت یک کارآفرین به عوامل اقتصادی و اجتماعی بیش از ویژگی‌های دموگرافیک وابسته بوده است. نال[6] و همکاران (۲۰۰۹)، به این نتیجه رسیدند که اصلی‌ترین عوامل موثر بر عدم موفقیت تعاونی‌های مورد مطالعه، نبود همبستگی میان اعضا، نبود سرمایه‌گذاری، سطح سواد پایین اعضا و مدیران، فقدان مدیر واجد شرایط، و کافی نبودن پشتیبانی‌های دولتی بوده است.

[1] - Feisali & Niknami
[2] - Pokharel
[3] - Brandãoa and Breitenbachd
[4] - Baldacchino
[5] - McDowell
[6] - Ünal

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

با توجه به مطالعات فوق مشخص می‌شود که پژوهش‌هایی در حوزه تعاونی‌ها انجام شده است و پیشینه‌هایی در این زمینه وجود دارد که اکثرا با استفاده از روش‌های کمّی انجام شده‌اند و در مواردی روش کیفی نیز کار شده است که این پژوهش‌ها ذهن پژوهشگر را برای انجام پژوهش و شناخت بیشتر پدیده مورد مطالعه آماده می‌کند، اما کمکی به ارئه مدل برای پژوهش حاضر نمی‌کند، زیرا بسیاری از این پژوهش‌ها در حوزه تعاونی‌های کشاورزی انجام شده است و این در حالی است که بحث کارآفرینی و تعاونی در روستاها گسترده‌تر است. از طرفی دیگر بحث کارآفرینی روستایی در توسعه تعاونی‌ها در استان کرمانشاه مورد بررسی قرار نگرفته است و در پژوهش حاضر سعی شده است برای مشخص نمودن این خلا و ارائه یک مدل بومی متناسب با محیط، شرایط و فرهنگ جامعه هدف با استفاده از روش نظریه بنیانی نسبت به تدوین الگویی بومی برای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه اقدام شود.

روش‌شناسی پژوهش

داده‌ها و روش کار

این پژوهش به لحاظ ماهیت کیفی و به لحاظ هدف کاربردی است و از نظریه زمینه‌ای به شیوه نظام‌مند اشتراوس و کوربین (۱۹۸۸)، استفاده شده است. در این روش با استفاده از مجموعه‌ای منظم از روش‌های جمع‌آوری داده‌ها به طراحی نظریه به روش استقرایی از داده‌ها کمک می‌کند. در طول تحقیق نظریه زمینه‌ای، محقق به تفسیر تحلیلی داده‌ها پرداخته و با رویکرد پویا و فعال، تحلیل‌های نظری در حال پیدایش را باز تعریف می‌کند. در واقع، هدف اصلی تحقیق مبتنی بر نظریهٔ زمینه‌ای، تبیین الگوهایی است که فرایندهای اجتماعی نهفته در داده‌ها را تشکیل می‌دهند. جامعه هدف این پژوهش شامل مدیران و کارشناسان اداره کل کار، تعاون و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه، اساتید دانشگاه رازی (گروه آموزش و ترویج کشاورزی، گرایش توسعه روستایی و گروه کارآفرینی) و کارآفرینان بخش تعان روستایی در استان کرمانشاه بوده است. با توجه به رویکرد این پژوهش، روش نمونه‌گیری مبتنی بر نمونه‌گیری غیراحتمالی بود، که معمولا آن را نمونه‌گیری هدف‌مند می‌نامند. در ادامه نیز از روش نمونه‌گیری نظری استفاده شد. نمونه‌گیری نظری فرایند گردآوری داده برای تولید نظری است که به آن وسیله پژوهشگر، توأمان داده‌هایش را جمع‌آوری، کدگذاری و تحلیل می‌کند. همچنین تصمیم می‌گیرد جهت پیشرفت نظریه خود تا زمان ظهور آن، در فرایند چه داده‌هایی جمع‌آوری و در چه جایی آنها را کشف کند. در این پژوهش حجم نمونه در آغاز پژوهش نامعین بود و نمونه‌گیری و مصاحبه زمانی تمام شد که فرایند جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل و اکتشاف به اشباع نظری رسید، یعنی زمانی که داده‌های جدید چیزی به بینش قبلی اضافه نمی‌کرد. بعد از ۱۲مصاحبه فرایند اکتشاف به اشباع نظری رسید. از ۱۲ نفر جامعه هدف این پژوهش ۹ نفر مرد و ۳ نفر زن بودند. به لحاظ مدرک تحصیلی ۷ نفر دارای مدرک دکتری، ۳ نفر کارشناسی ارشد و ۲ نفر نیز کارشناسی بودند. از نظر وضعیت سنی نیز ۱ نفر بین ۴۰-۳۰ سال، ۷ نفر ۵۰-۴۰ سال و ۴ نفر نیز بیشتر از ۵۰ سال بودند. در این پژوهش از مصاحبه عمیق به عنوان ابزار اصلی گردآوری داده‌ها استفاده شد. زمان هر مصاحبه از ۳۰ دقیقه تا یک ساعت و ۱۵ دقیقه متغیر بود. اما در کنار مصاحبه، پژوهشگر از اسناد و مدارک و همچنین ادبیات موضوع برای استخراج بعضی از کدها استفاده کرد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها طی فرایندی منظم و در عین حال مداوم از مقایسه داده‌ها بوده و برای این کار از فرایند سه مرحله‌ای کدگذاری باز، مرحله کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی استفاده شده است. در این پژوهش برای ارزیابی کیفیت و اعتبار یافته‌ها، سه معیار کلیدی اعتبارپذیری[1]، تأییدپذیری[2] و انتقال‌پذیری[3] به کار گرفته شد. منظور از اعتبارپذیری درجه‌ای از اطمینان است که تاکید می‌کند یافته‌های پژوهش به درستی تجربیات و نظرات مشارکت‌کنندگان را بازتاب می‌دهد. در این پژوهش، اعتبارپذیری از طریق دو راهبرد بازبینی مشارکت‌کنندگان و مثلث‌سازی تقویت شد. در راهبرد بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان کدها، مفاهیم و تفاسیر برای اطمینان از اینکه تفاسیر در راستای بازتاب نظرات و تجربیات مصاحبه‌شوندگان باشد؛ برای آن‌ها ارسال شد و از آن‌ها

[1] - Credibility
[2] - Confirmability
[3] - Transferability

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

تقاضا شد تا نظرات خود را درمورد صحت و دقت تفاسیر بیان نمایند. با این کار اطمینان از صحت تفاسیر پژوهشگران حاصل شد. در راستای راهبرد مثلث‌سازی نیز باید بیان کرد داده‌ها از منابع مختلفی جمع‌آوری شدند، از جمله مصاحبه‌های عمیق، مشاهدات میدانی و بررسی اسناد مرتبط. این امر منجر به افزایش اعتبار یافته‌ها و امکان بررسی پدیده از زوایای مختلف گردید. تأییدپذیری به دوری و استقلال یافته‌ها از سوگیری‌ها و پیش‌فرض‌های پژوهشگر تاکید می‌کند. برای این منظور ردپای تحقیق ثبت شد که تمامی مراحل پژوهش، از جمع‌آوری داده‌ها تا تجزیه و تحلیل و تفسیر یافته‌ها، به‌دقت مستندسازی شد. این مستندات شامل یادداشت‌های میدانی، فایل‌های صوتی مصاحبه‌ها و مراحل کدگذاری و تحلیل داده‌ها بود که بدین ترتیب اطمینان حاصل شد یافته‌ها از دل داده‌های گردآوری شده استخراج شده‌اند و تحت تاثیر پیش‌فرض‌های پژوهشگران نبوده‌اند از طرف دیگر پژوهشگران کاملا هشیار بوده که سوگیری‌های شخصی، سوگیری تاثیر اجتماعی و سوگیری انتخاب نمونه را شناسایی و مدیریت کرده؛ برای نیل به این هدف با کنارگذاشتن پیش‌فرض‌های شخصی، ایجاد فضای غیررسمی و غیرقضاوتی برای مشارکت‌کنندگان و استفاده از نمونه‌گیری هدفمند در جهت استفاده از تجربیات و نظرات متنوع مشارکت‌کنندگان فرایند پژوهش را از سوگیری دور نمودند (طباطبایی، ۱۳۹۲). در راستای انتقال‌پذیری که به قابلیت تعمیم نتایج پژوهش به زمینه‌ها و موقعیت‌ها دیگر براساس شرایط و زمینه خاص مورد مطالعه است؛ سعی شد شرح غنی از زمینه، شرایط اجتماعی و فرهنگی روستاها و تعاونی‌ها ارائه شود این شامل جزئیات مربوط به ساختار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع روستایی است که به خوانندگان این امکان را می‌دهد تا کاربرد یافته‌های این پژوهش را در شرایط مشابه مورد مقایسه قرار دهند. همچنین انتخاب نمونه‌های متنوع که شامل اساتید و اعضای هیئت علمی گروه کارآفرینی و آموزش و ترویج گرایش توسعه روستا دانشگاه رازی و کارآفرینان بخش تعاون روستایی استان کرمانشاه با شرایط اقتصادی و اجتماعی متفاوت بودند باعث افزایش تنوع‌بخشی به داده‌ها و ارتقای قابلیت انتقال‌پذیری یافته‌ها شد (استالمایر[1] و همکاران، ۲۰۲۴).

یافته‌های پژوهش

۱. فرایند کدگذاری

در این بخش پس از انجام مصاحبه‌ها و جمع‌آوری داده‌ها که با اجازه از مصاحبه‌شوندگان ضبط می‌شدند، مصاحبه‌ها به صورت نوشتاری پیاده می‌شدند، سپس به بررسی و تحلیل داده‌ها و دست‌نوشته‌ها پرداخته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام گرفت که در ادامه به تفکیک بیان شده اند.

۱) کدگذاری باز: برای تدوین مدل توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی، ابتدا در مرحله کدگذاری باز متن مصاحبه‌ها و دست‌نوشته‌ها به صورت خط به خط مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و نکات کلیدی اولیه از آنها استخراج شد. سپس در مرحله کدگذاری ثانویه کدهای اولیه به علت فراوانی آن‌ها به کدهای ثانویه تبدیل شدند، در واقع کدهای اولیه در قالب طبقات مشابه قرار گرفتند و چند کد ثانویه تبدیل به یک کد مفهومی شدند، سپس مفاهیم مرتبط با هم در قالب مقولات تعیین شدند. در این مرحله ۱۸۸ کد اولیه استخراج شده از نکات کلیدی و برجسته مصاحبه‌ها، به ۹۸ مفهوم تبدیل شدند و از مقایسه و طبقه‌بندی مفاهیم، ۲۶ مقوله فرعی تعیین شدند که در کدگذاری محوری تبیین شدند.

۲) کدگذاری محوری: در دومین مرحله برای تدوین مدل راهکارهای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی به کدگذاری محوری پرداخته شد. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقات تعیین شده در مرحله اول است. در واقع، مفاهیم مشابهی که در کدگذاری باز استخراج شده بودند در مرحله کدگذاری محوری دسته‌بندی شدند و براساس نزدیکی مفاهیم، مقولات را شکل دادند. نهایتاً مقولات فرعی تشکیل شده براساس مدل پارادایمیک گراندد تئوری، مقوله اصلی را به وجود آوردند. در ادامه مباحث به تشریح مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده و جداول مربوط به آن‌ها پرداخته شده است.

[1] - Stalmeijer

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

شرایط علّی: منظور شرایط و حوادثی است که به رخ دادن و توسعه پدید اصلی با همان مقوله محوری منجر می‌شود. شرایط علّی دارای ۳ مقوله فرعی به شرح زیر است.

جدول ۲. مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با شرایط علّی

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تحلیل محیط کسب‌وکار تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی روستایی درک پنجره فرصت‌های کارآفرینانه ضرورت ایجاد ارزش اجتماعی در روستاها بسیج منابع در جهت هم‌افزایی وجود انگیزه اقتصادی در جهت دستیابی به درآمد بیشتر	بنیان کارآفرینی در روستاها	شرایط علّی
درک مشترک از مسیر حرکت تعاونی روستایی تعهد کارآفرینانه در بین همه اعضا	انسجام کارآفرینانه در تعانی‌ها	
تحمل عدم اطمینان روحیه کار مشارکتی و گروهی هوشیاری و حساسیت نسبت به فرصت‌های کارآفرینانه در روستاها گرایش به خلاقیت و نوآوری مستمر پذیرش ریسک آشنایی با ماهیت واقعی تعاونی آشنایی با آخرین فناوری‌های حوزه کاری ارتباط با مشتری	ویژگی‌های فردی کارآفرینان روستایی حوزه تعاون	

در یکی از روایت‌ها مربوط به مفهوم بسیج منابع در جهت هم‌افزایی چنین آمده است: برای کارآفرینی در روستا ممکن است سرمایه، زمین و ... هر شخص به تنهایی کافی نباشد؛ اما تعاونی این امکان را فراهم می‌کند که منابع مختلف از جانب افراد مختلف تزریق شده و به نتایج بیشتری دست یافت (مرد ۴۳ ساله، ارشد).

شرایط زمینه‌ایی: بیانگر زنجیره‌ایی از شرایط محیطی هستند که بر راهبردها تاثیر می‌گذارند که در این پژوهش توسط ۷ زیرطبقه به شرح زیر شکل می‌گیرد.

جدول ۳. مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با شرایط زمینه‌ایی

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
پتانسیل استان در زمینه کشاورزی، صنایع‌دستی و گردشگری تنوع اقلیمی استان	تنوع فرصت‌های کارآفرینی روستایی در حوزه تعاونی	شرایط زمینه‌ایی
فراوانی افراد جویای کار دسترسی به نیروی انسانی تحصیل کرده دسترسی به بسیاری از مواد اولیه	دسترسی به عوامل تولید	
زمینه برای تجارت با توجه به نقاط مرزی استان توجه به ظرفیت مصرف استان دسترسی به بازار سایر استان‌ها	موقعیت راهبردی استان	
توجه به تعاونی‌های روستایی در تحقیقات دانشگاهی وجود کارشناسان خبره در دانشگاه‌های استان وجود کارشناسان و مشاوران در ادارات مربوطه	حمایت علمی متخصصان و صاحبنظران	
جو عمومی کار جمعی در روستاها وجود کسب‌وکارهای خانوادگی در روستاها	بنیان کارآفرینی جمعی (در قالب تعاونی روستایی)	
نبود ذهنیت مثبت نسبت به محصولات تعاونی اولویت ندادن به محصولات تعاونی و روستایی	موانع فرهنگی	

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم تشکیل تعاونی‌های خودجوش و مردمی عدم توجه به شاخص‌های زیست‌محیطی و پایداری ضعف فرهنگ کارآفرینی جمعی		
عملیاتی نبودن سیتم آموزشی کشور تعاملی نبودن آموزش‌ها عدم انجام نیازسنجی‌های آموزشی عدم توجه به مباحث خاص کارآفرینی روستایی عدم توجه آموزش مباحث خاص تعاونی‌های روستایی	ضعف نظام آموزشی	

در یک روایت مربوط به مقوله "موقعیت راهبردی استان" چنین آمده است: استان کرمانشاه با توجه به ظرفیت مصرفی که دارد می‌تواند بسیاری از نیازهای خودش را در قالب تعاونی‌های روستایی تامین کند یا اینکه این محصولات را روانه بازار سایر استان‌ها کند. با توجه به نقاط مرزی حتی می‌تواند بسیاری از محصولات تعاونی‌های روستایی را به کشور عراق صادر کنیم (مرد ۵۰ ساله، دکتری).

شرایط مداخله‌گر: دسته‌ای از عوامل بیرونی هستند که به صورت غیرمستقیم بر توسعه تعاونی‌های روستایی با رویکرد کارآفرینی روستایی تاثیر می‌گذارند که در این پژوهش مقوله عوامل مداخله‌گر توسط ۶ زیرطبقه شکل می‌گیرد.

جدول ۴. مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با شرایط مداخله‌گر

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
خشکسالی‌های اخیر پایین رفتن سطح آب‌های زیرزمینی افزایش ریزگردها	تغییرات اقلیمی	شرایط مداخله‌گر
تغییرات نرخ ارز تورم کمبود تسهیلات ارزان قیمت نبود معافیت‌های مالیاتی توجه سیستم بانکی به وثیقه‌گذاری، ضمانت و ...	عوامل اقتصادی	
عدم ثبات مدیران و تصمیم‌گیران عدم ثبات در قوانین تحریم‌ها و مسائل بین‌المللی	آشفتگی و عدم نظم محیطی	
تعداد مجوزهای لازم برای اخذ مجوز سیکل طولانی اخذ مجوز بوروکراسی‌های اداری عدم شفافیت‌ها در دستورالعمل‌ها	عوامل سازمانی	
نبود اکیپ‌ها و پایگاه در وستاها عدم مراجعه کارشناسان بخش تعاون به روستاها	عوامل ارتباطی – اطلاع رسانی	
واگذاری طرح‌های (روستایی) دولتی به تعاونی‌ها توجه بیشتر دولت به توسعه روستایی عدم وابسته‌سازی تعاونی‌ها به دولت ارائه آمارهای بخش تعاون با جزییات استفاده از الگوهای بدست آمده از مطالعات بخشی	حمایت واقعی دولت از تعاونی‌ها	
ضعف زیرساخت‌های عمومی مثل جاده، آب، برق، انرژی و ... ضعف زیرساخت‌هایی مثل بیمه محصولات، اینترنت و ...	عوامل زیرساختی	

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

در یک روایت مربوط به مقوله "آشفتگی و عدم نظم‌محیطی" چنین آمده است: متاسفانه بسیاری از مدیران و تصمیم‌گیران ما یک شبه تغییر می‌کنند ... و این یعنی به دنبال آن بسیاری از رویه‌ها و قوانین تغییر می‌کنند ... گلخانه‌دار در حال فرستادن محصولش به مرز است که یک شبه دستور می‌آید صادرات فلان محصول ممنوع است (مرد ۴۲ ساله، دکتری).

راهبردها: به مجموع اقدامات خرد و کلانی گفته می‌شود که به بهبود، تقویت، کنترل و اداره شکل‌گیری فرآیند (پدیده محوری) مورد بررسی می‌پردازند. مقوله راهبردها شامل ۶ زیرطبقه است.

جدول ۵. مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با راهبردها

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تنوع در تولید و فرآوری محصولات و خدمات تنوع در کانال‌های توزیع محصولات و خدمات (مجازی غیر مجازی) تنوع در بازار محصولات (ملی و فراملی) تنوع در منابع مورد استفاده	راهبرد تنوع‌گرایی در کسب‌وکار	راهبردها
عدم تاکید بیش از حد بر بخش کشاورزی در برنامه‌های آمایش سرزمین بازاندیشی و بازشناسی نسبت امکانات و ظرفیت‌های استان در برنامه‌های آمایش سرزمین	راهبرد تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین	
ادغام تعاونی‌های کوچک جهت رسیدن به بهره‌وری تشکیل سمن‌ها برای حمایت از محصولات کارآفرینان روستایی شبکه‌سازی بین کارآفرینان روستایی حوزه تعاون شبکه‌سازی بین کارافرینان حوزه تعاون روستایی با مسؤلان و سیاستگذاران برگزاری فراخوان برای گرفتن ایده‌های کسب‌وکاری و حمایت عملی از آن‌ها تولید اپلیکیشن‌هایی برای تسهیل امور	راهبرد توانمندسازی شرکت‌های تعاونی	
توسعه ارتباطات برون‌مرزی تعاونی‌ها تسهیل قوانین تجارت برای فعالیت تعاونی‌ها	راهبرد بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین‌المللی	
لزوم ارتقای فرهنگی از فردگرایی به جمع‌گرایی نهادینه کردن کارآفرینی جمعی در بلندمدت شرکت زنان و دختران روستایی در فرآیند کارآفرینی معرفی الگوهای موفق کارآفرینی روستایی	راهبرد ترویج و فرهنگ‌سازی	
اعتمادسازی نسبت به فعالیت تعاونی‌ها از طریق توسعه تعاونی‌های خانوادگی		
تفسیر آیین‌نامه‌های و بخش‌نامه‌ها در سطح استان و با توجه به شرایط بومی هر منطقه اصلاح فرایند اخذ تسهیلات بانکی اصلاح فرایندهای اداری اخذ مجوزها خرید اولویت‌دار و تضمینی محصولات کارآفرینان روستایی	راهبردهای اصلاحی- حمایتی	

در یکی از روایات راجع به "راهبرد اصلاحی-حمایتی" چنین آمده است: آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌های زیادی در سطح ملی و استانی تهیه و تصویب می‌شوند، اما باید به این نکته توجه کرد که همه آن‌ها نیاز به تفسیر مجدد در سطح استان دارند، حتی برای هر منطقه در استان با توجه به تفاوت‌های هر منطقه نیاز به تعریف مجدد دارند. برای مثال برنامه‌ایی که برای منطقه اورامانات تدوین می‌شود با برنامه‌ایی که برای کنگاور تدوین می‌شود باید تفاوت داشته باشد چون به‌طور کلی این دو منطقه با هم متفاوت است (مرد ۳۹ ساله، ارشد).

به عنوان نمونه دیگر درباره مقوله "تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین"در یکی از روایات چنین آمده: در گذشته در بیشتر برنامه‌های آمایش سرزمین با توجه به عواملی مثل آب کافی و وجود زمین‌های کشاورزی و... استان را به عنوان قطب کشاورزی عنوان می‌کردند و بیشتر بر بخش کشاورزی تاکید می‌کردند در حالی که با توجه به خشکسالی‌های اخیر باید به دنبال فرصت‌های دیگری در روستاها بود و پتانسیل‌های جدیدی شناسایی کرد (مرد ۵۰ ساله، دکتری).

پیامدها: نتایجی هستند که بر اثر اتخاذ راهبردها حاصل می‌شوند که شامل سه مقوله فرعی است.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

جدول ۶. مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با پیامدها

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
وجود روستاهای مهاجرپذیر بالارفتن سطح رفاه کاهش فقر افزایش درآمد روستاییان	ارتقا کیفیت زندگی روستاییان	پیامدها
افزایش تولیدات روستایی کاهش مهاجرت از روستا به شهر گسترش امکانات اقتصادی و اجتماعی در روستاها	توسعه پایدار روستایی	
ایجاد فرصت‌های شغلی در روستاها اشتغالزایی پایدار موفقیت روزافزون تعاونی‌ها ایجاد ارزش و تغییر در روستاها استفاده و ارزش‌آفرینی بیشتر از عوامل تولید در روستاها	وجود تعاونی‌های کارآفرین روستایی	

۳) کدگذاری انتخابی (نظریه‌پردازی): در این مرحله مقوله هسته (طبقه مرکزی) یافته شد که توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی به عنوان مقوله یا هسته اصلی در نظر گرفته شد و ارتباط آن با سایر مقولات مرتبط مشخص گردید و می‌توان آن را در قالب مدل‌های تصویری برای نشان دادن ارتباط میان مقولات با یکدیگر و زیرمقولات نشان داد، بر همین اساس مدل پارادایمی توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه به صورت زیر می‌باشد:

مقصود گراندد تئوری تولید یک نظریه یا مدل است نه فقط تعریف و وصف پدیده‌های موجود، بنابراین برای تولید یک مدل، باید ابعاد و مقوله‌ها به‌طور منظم و معناداری با یکدیگر مرتبط شوند. این مرحله اساسی‌ترین مرحله‌ی این نظریه‌پردازی است از این جهت که مقوله‌ی مرکزی را با ساختاری نظام‌مند به سایر بخش‌ها مرتبط می‌کند و در گام بعدی آن‌ها را در چارچوب یک روایت ارائه می‌دهد. در نهایت، محقق با توجه به تفاسیر خود از این پدیده‌ی موردمطالعه، نظریه‌ی نهایی را بیان می‌کند که در این پژوهش مقوله‌های زیر نتیجه کدگذاری انتخابی مربوط به توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه (به عنوان هسته یا مقوله اصلی) است. مقوله‌های زیر نیز حاصل کدگذاری انتخابی مربوط به پدیده توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه است:

کارآفرینی و بخش تعاون از اجزای اصلی اقتصاد یک کشور هستند. تلفیق این دو در کنار هم می‌تواند تاثیرات شگرفی در اوضاع اقتصادی ایجاد کند. این تاثیرات در محیط‌های روستایی بسیار بیشتر است تا جایی که از کارآفرینی روستایی به عنوان یکی از مهم‌ترین راهبردهای توسعه روستایی یاد می‌کنند. تعاونی‌ها هم به عنوان سازمان‌هایی مردمی، می‌توانند موجب اسباب تجمیع سرمایه‌ها و تجمیع نیروهای پراکنده، متفرق و در عین حال با استعداد و دارای انگیزه را فراهم کنند. بنابراین توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی می تواند باعث تحولات شگرفی در شاخص‌هایی مانند تولید، کاهش بیکاری افزایش درآمد و بهره‌وری عوامل تولید شوند. از این‌رو شناسایی مولفه‌های موثر بر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی بسیار ضروری است. بنابراین تاکید این پژوهش بر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه به عنوان مقوله محوری است.

مقوله "بنیان کارآفرینی در روستاها" شامل تحلیل محیط کسب‌وکار، تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی روستایی، درک پنجره فرصت‌های کارآفرینانه، ضرورت ایجاد ارزش اجتماعی در روستاها، بسیج منابع در جهت هم‌افزایی، وجود انگیزه اقتصادی در جهت دستیابی به درآمد بیشتر و جو عمومی کار جمعی در روستاها می‌باشند. درک مشترک از مسیر حرکت تعاونی روستایی و تعهد کارآفرینانه در بین همه اعضا مقوله "انسجام کارافرینانه در تعاونی‌ها را تشکیل می‌دهند. "ویژگی‌های فردی کارآفرینان روستایی حوزه تعاون" نیز مفاهیم تحمل عدم‌اطمینان، روحیه کار مشارکتی و گروهی، هوشیاری و حساسیت نسبت به فرصت‌های کارآفرینانه در روستاها، گرایش به خلاقیت و نوآوری مستمر، پذیرش ریسک، آشنایی با ماهیت واقعی تعاونی، آشنایی با آخرین فناوری‌های حوزه کاری و ارتباط با مشتری را در برمی‌گیرد. این ویژگی‌ها باعث می‌شود فرد به سمت فعالیت‌های

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

کارآفرینانه حرکت کند. عواملی که تشریح شدند، عواملی هستند که به‌طور مستقیم بر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه اثر می‌گذارد. اگر هرکدام از شرایط فوق حذف شوند، پدیده اصلی و مقوله محوری نیز حذف می‌شود.

دسته‌ایی دیگر از عوامل به عنوان بستر و عوامل زمینه‌ایی، در زمینه توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه مطرح می‌شوند، این موارد عواملی هستند که شرایط و محیط را برای بروز توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی دراستان کرمانشاه مهیا می‌کنند. از جمله شرایط زمینه‌ایی می‌توان به "تنوع فرصت‌های کارآفرینی روستایی در حوزه تعاونی" در استان کرمانشاه اشاره کرد. روستاهای استان کرمانشاه پتانسل زیادی در زمینه کشاورزی، صنایع‌دستی و گردشگری دارند از طرف دیگر تنوع اقلیمی استان امکان تشکیل و توسعه کسب‌وکارهایی در قالب تعاونی‌های روستایی را فراهم می‌کند. فراوانی افراد جویای کار، دسترسی به نیروی انسانی تحصیل کرده، دسترسی به بسیاری از مواد اولیه دسترسی به عوامل تولید، زمینه برای تجارت با توجه به نقاط مرزی استان، توجه به ظرفیت مصرف استان، دسترسی به بازار سایر استان‌ها "موقعیت راهبردی استان کرمانشاه" را برای توسعه تعاونی‌های کارآفرین روستایی تشریح می‌کند. "حمایت علمی متخصصان و صاحبنظران" از توسعه تعاونی‌های روستایی از طریق توجه به تعاونی‌های روستایی در پژوهش‌های دانشگاهی، وجود کارشناسان خبره در دانشگاه‌های استان، وجود کارشناسان و مشاوران در ادارات مربوطه می‌تواند تسهیل‌کننده توسعه این تعاونی‌ها در سطح روستاهای استان باشد. جوّ عمومی کار جمعی در روستاها و وجود کسب‌وکارهای خانوادگی در روستاها "بنیان کارآفرینی جمعی (در قالب تعاونی روستایی)" را تشکیل می‌دهند. در استان کرمانشاه به تبعیت از نگرش کلی جامعه تقریبا دیدگاه مطلوبی نسبت به محصولات تعاونی وجود ندارد و برای محصولات تعاونی و روستایی اولویت قائل نیستند، بسیاری از تعاونی‌های روستایی با افراد سوری تاسیس می‌شوند که این امر خود ماهیت تعاونی را زیر سوال می‌برد، به شاخص‌های زیست‌محیطی و پایداری توجه چندانی نمی‌شود و فرهنگ کارآفرینی جمعی در سطح جامعه ضعیف است که همه این عوامل که نشان‌دهنده "موانع فرهنگی" است که فرآیند توسعه تعاونی‌های کارآفرین روستایی را در استان کرمانشاه محدود می‌کند. "ضعف نظام آموزشی" نیز محدود کننده است. سیستم آموزشی عملیاتی و تعاملی نبوده، برای تعیین نیازهای آموزشی و تعین شکاف بین وضعیت آموزشی موجود و وضعیت مطلوب نیازسنجی موثری انجام نمی‌شود، نظام آموزشی هنوز از توجه موثر به مباحث خاص کارآفرینی روستایی و توجه آموزش مباحث خاص تعاونی‌های روستایی در برنامه‌های آموزشی غافل مانده است.

عوامل مداخله‌گر شرایط کلی و عمومی هستند که راهبردها از آنها متأثر می‌شوند. عوامل مداخله‌گر شرایط ساختاری هستند که مداخله سایر عوامل را محدود یا تسهیل می‌کند. که در ادامه بیان می‌شوند. استان کرمانشاه به تبعیت از "تغییرات اقلیمی" که در سطح جهان وجود دارد، شاهد خشکسالی‌هایی به‌خصوص در سال‌های اخیر، پایین رفتن سطح آب‌های زیرزمینی و افزایش ریزگردها می‌باشد. این امر سبب مشکلات فراوانی برای کارآفرینان روستایی استان به‌ویژه تعانی‌های روستایی فعال در زمینه کشاورزی شده است. از جنبه دیگر "عوامل اقتصادی" روزبه روز اوضاع را بغرنج‌تر می‌کند؛ تورم، تغییرات نرخ ارز، کمبود تسهیلات ارزان قیمت، نبود معافیت‌های مالیاتی، توجه سیستم بانکی به وثیقه‌گذاری، ضمانت و.... باعث تضعیف فعالیت‌های کارآفرینانه در قالب تعاونی در روستاها می‌شود. "آشفتگی و عدم نظم محیطی" از طریق عدم ثبات مدیران و تصمیم‌گیران، بی‌ثباتی قوانین و تحریم‌ها و مسائل بین‌المللی نیز مشکلات را دو چندان کرده است. "عوامل سازمانی" از طریق تعداد مجوزهای لازم برای اخذ مجوز، سیکل طولانی اخذ مجوز، بوروکراسی‌های اداری، عدم شفافیت در دستورالعمل‌ها فرایند کارآفرینی روستایی در حوزه تعاون را محدود می‌کنند. از طرف دیگر "عوامل ارتباطی–اطلاع‌رسانی" مشکل‌ساز است. نبود اکیپ‌ها و پایگاه در روستاها و عدم مراجعه کارشناسان بخش تعاون به روستاها کارآفرینان حوزه تعاون را از دسترسی به‌موقع به بسیاری از اطلاعات و حمایت‌های مشاوره‌ای باز می‌دارد. این مفاهیم از "عوامل ارتباطی – اطلاع‌رسانی" حکایت دارد که در سطح روستاهای استان کرمانشاه دارای ضعف جدی است. با توجه به آنچه گذشت، می‌توان بیان کرد که این دلایل و عوامل تا حد زیادی توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه را با مشکلات و خطرات جدی مواجه می‌کنند. در کنار این مولفه‌ها نمی‌توان از "نقش حمایت واقعی دولت از تعاونی‌ها" غافل شد. مسئولین کشوری و استانی از طریق واگذاری طرح‌های (روستایی) دولتی به تعاونی‌ها، توجه بیشتر دولت به توسعه روستایی، عدم وابسته‌سازی تعاونی‌ها به دولت، ارائه آمارهای بخش تعاون با جزییات و استفاده از الگوهای بدست آمده از

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

مطالعات بخشی می‌توانند تسهیل کننده فعالیت کارآفرینان روستایی حوزه تعاون در سطح استان کرمانشاه باشد. "عوامل زیرساختی" نیز در روستاهای استان کرمانشاه دارای ضعف هستند؛ ضعف زیرساخت‌های عمومی مثل جاده، آب، برق، انرژی و.... و ضعف زیرساخت‌هایی مثل بیمه محصولات، اینترنت و.... وجود دارد.

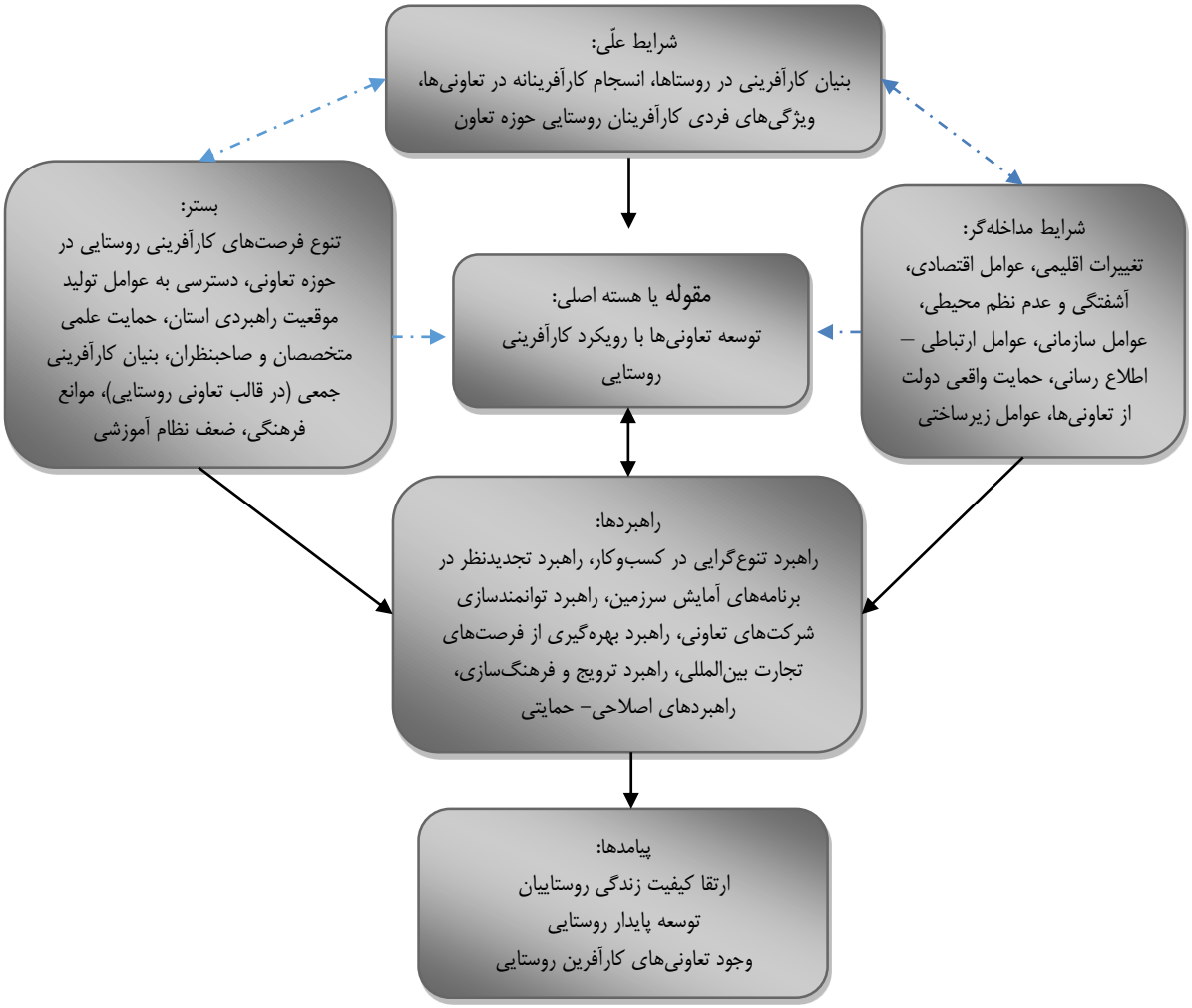

شکل ۱. مدل پارادایمی توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه

برای ظهور پیامدهای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی باید راهبردهایی اتخاذ شود. در این پژوهش راهبرد تنوع‌گرایی در کسب‌وکار، راهبرد تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین، راهبرد توانمندسازی شرکت‌های تعاونی، راهبرد بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین‌المللی، راهبرد ترویج و فرهنگ‌سازی و راهبردهای اصلاحی– حمایتی شناسایی شدند. برای اجرایی کردن راهبرد تنوع گرایی در کسب‌وکار لازم است کارآفرینان روستایی در تعاونی‌ها اقدام به تولید و فرآوری محصولات و خدمات جدید کنند. با توجه به گسترش استفاده از فضای مجازی و امکان ارائه محصولات خود از این بستر مجازی، باید در کنار کانال‌های توزیع غیر مجازی استفاده کنند. کارآفرینان روستایی فقط بازار بومی و ملی را دنبال نکنند؛ بلکه به دنبال ارائه محصولات و خدمات خود به بازار فراملی نیز باشد. از طرف دیگر باید منابع مورد استفاده خود را تنوع ببخشند. "راهبرد تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین" به دنبال گشودن پنجره‌های فرصت تازه‌ایی در زمینه توسعه تعاونی‌ها با کارآفرینی روستایی است. فرصت‌هایی که تاکید را از کشاورزی صرف به جهت‌های دیگری هدایت کند، مانند توسعه گردشگری و بومگردی که در استان پتانسیل آن را دارد و روستاهای هدف گرشگری زیادی وجود دارد. برای عملیاتی کردن "راهبرد توانمندسازی شرکت‌های تعاونی" باید تمهیداتی فراهم شود که تعاونی‌های کوچک سطح استان کرمانشاه جهت ایجاد ارزش و هم‌افزایی بیشتر با هم ادغام شده و تبدیل به

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

هلدینگ‌های بزرگ‌تر شوند. تشکیل سمن‌ها برای حمایت از محصولات کارآفرینان روستایی نیز می‌تواند اقدام موثری در زمینه توانمندسازی این تعاونی‌ها باشد. از آنجا که یکی از مشکلات کارآفرینان کشور ما نبود شبکه‌های ارتباطی بین آنان است. از طریق شبکه‌سازی بین کارآفرینان روستایی حوزه تعاون و شبکه‌سازی بین کارآفرینان حوزه تعاون روستایی با مسؤلان و سیاستگذاران می‌توان ارتباطات را بهبود بخشید. برگزاری فراخوان برای گرفتن ایده‌های کسب‌وکاری و حمایت عملی از آن‌ها و تولید اپلیکیشن‌هایی جهت تسهیل امورکارآفرینان روستایی حوزه تعاون را توانمند کرده و آن‌ها را برای حضور فعال‌تر و اثربخش‌تر آماده می‌کند. "راهبرد بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین المللی" نیز با توجه به وجود فرصت‌ها در نقاط مرزی استان اتخاذ می‌شوند که در این راستا باید توجه ویژه‌تری به توسعه ارتباطات برون‌مرزی تعاونی‌ها و تسهیل قوانین تجارت برای فعالیت تعاونی‌های روستایی استان کرمانشاه شود. برای اجرایی‌کردن "راهبرد ترویج و فرهنگ‌سازی" به‌دنبال جابجایی و بهسازی فرهنگی بود. ضروری است هنجارهای فرهنگی از فردگرایی به جمع‌گرایی ارتقاء داده شود و فرهنگ کار جمعی را در بلندمدت نهادینه کرد، شرکت زنان و دختران روستایی را به‌عنوان نیمی از جمعیت فعال در روستاهای استان کرمانشاه در فرآیند کارآفرینی را تقویت کرد. الگوهای موفق کارآفرینی روستایی و سرمشق‌گیری از آنها، افراد را با رفتارهای کارآفرینانه در مسیر رسیدن به موفقیت در کسب‌وکارش آشنا می‌کند. با اجرایی‌کردن "راهبردهای اصلاحی- حمایتی" از راه اصلاح، تفسیر و بازتعریف آیین‌نامه‌های و بخش‌نامه‌ها در سطح استان و با توجه به شرایط بومی هر منطقه، با اصلاح فرایند اخذ تسهیلات بانکی، اصلاح فرایندهای اداری اخذ مجوزها و از طرفی با خرید اولویت‌دار و تضمینی محصولات تعاونی‌های روستایی شرایط مساعدتری را برای توسعه تعاونی‌های کارآفرین روستایی فراهم می‌شود. برآیند این راهبردها پیمودن مسیر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه آسان می‌کنند.

پیامدها نتایج مشهود و نامشهود حاصل از به کارگیری راهبردها هستند. توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه، پیامدهای بلندمدتی مانند: "ارتقاء کیفیت زندگی روستاییان" که شامل مواردی مثل وجود روستاهای مهاجرپذیر، بالارفتن سطح رفاه، کاهش فقر و افزایش درآمد روستاییان می‌باشد. "توسعه پایدار روستایی" از افزایش تولیدات روستایی، کاهش مهاجرت از روستا به شهر و گسترش امکانات اقتصادی و اجتماعی ناشی می‌شود و "وجود تعاونی‌های کارآفرین روستایی" حاصل ایجاد فرصت‌های شغلی در روستاها، اشتغالزایی پایدار و موفقیت روزافزون تعاونی‌ها، ایجاد ارزش و تغییر در روستاها و استفاده و ارزش‌آفرینی بیشتر از عوامل تولید در روستاها در استان کرمانشاه می‌باشد.

نتیجه‌گیری و بحث

نتایج پژوهش نشان داد بنیان کارآفرینی در روستاها، انسجام کارآفرینانه در تعاونی‌ها و ویژگی‌های فردی کارآفرینان روستایی حوزه تعاون عوامل علّی این پژوهش هستند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه در وحله اول نیازمند تحلیل محیط است که با هدف شناسایی و بررسی عوامل و شرایط تاثیرگذار بر کسب‌وکار روستایی صورت می‌پذیرد. از طرف دیگر تحلیل محیط پیش‌نیاز درک پنجره فرصت‌های کارآفرینانه در روستاها، فرایند تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه است. فرد تا نتواند محیط نزدیک و دور کسب‌وکارش را بدرستی تحلیل کند، توانایی درک به‌موقع و استفاده از فرصت‌های کارآفرینانه روستایی را ندارد. فرصت‌هایی که دارای محدودیت زمانی هستند و پس از بسته شدن پنجره دیگر قابل استفاده نیستند. از طرف دیگر کارآفرینی روستایی مستلزم تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی روستایی است و این فرایند قلب کارآفرینی در روستاها را تشکیل می‌دهد. این عوامل در کنار ضرورت ایجاد ارزش اجتماعی در روستاها و بسیج منابع در جهت هم‌افزایی و وجود انگیزه اقتصادی در جهت دستیابی به درآمد بیشتر که اساس کارآفرینی در روستاهای استان کرمانشاه را تشکیل می‌دهد، باعث تسریع در فرایند توسعه تعاونی‌های کارآفرین روستایی در استان کرمانشاه می‌شود. از طرف دیگر درک مشترک از مسیر حرکت تعاونی روستایی و تعهد کارآفرینانه در بین همه اعضای تعاونی روستایی، انسجام کارآفرینانه در تعاونی‌های روستایی و در نتیجه توسعه کارآفرینی جمعی در قالب تعاونی روستایی در استان کرمانشاه را به دنبال دارد. در کنار توجه این عوامل باید اذعان کرد که در نهایت این فرد کارآفرین روستایی است که فرایند توسعه تعاونی‌ها را به

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

پیش می‌راند؛ بنابراین اگر کارآفرینان روستایی تحمل عدم اطمینان محیطی و روحیه کار مشارکتی و گروهی داشته باشد، نسبت به فرصت‌های کارآفرینانه روستایی هوشیار و حساسیت داشته باشد، به خلاقیت و نوآوری مستمر گرایش داشته باشد، آمادگی پذیرش ریسک را داشته باشد، اگر ماهیت واقعی تعاونی روستایی را به خوبی درک کند، اگر با آخرین فناوری‌های حوزه کاری آشنایی کافی داشته و مهارت ارتباط با مشتری را فراگرفته باشند و در صورتی که همه عوامل بالا از وضعیت مطلوب برخوردار باشند؛ فرایند توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه هموار شده و می‌توان شاهد اقدامات کارآفرینانه بیشتری در این حوزه بود. این یافته‌ها به صورت موردی با پژوهش‌های شیری (۱۴۰۰)، یاسوری و همکاران (۱۳۹۴) و قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۳) و در میان پژوهش‌های انجام شده در زمینه کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه با پژوهش رضایی و همکاران (۱۳۹۹) همخوانی دارد. اما در این پژوهش مقوله‌های همچون بنیان کارآفرینی در روستاها و بنیان کارآفرینی جمعی در روستاها (در قالب تعاونی روستایی) شناسایی شده که در سایر پژوهش‌ها به آن اشاره نشده است.

شناسایی بستر و شرایط زمینه‌ایی برای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی بسیار ضروری و حیاتی است. در این خصوص یافته‌های این پژوهش نشان داد تنوع فرصت‌های کارآفرینی روستایی در حوزه تعاونی، دسترسی به عوامل تولید، موقعیت راهبردی استان، حمایت علمی متخصصان و صاحبنظران، بنیان کارآفرینی جمعی (در قالب تعاونی روستایی) موانع فرهنگی و ضعف نظام آموزشی از عوامل زمینه‌ایی هستند که توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی را تحت تاثیر قرار می‌دهند. بنابراین باید اظهار داشت که با وجود ظرفیت‌ها، بنیان‌ها و فرصت‌های متنوع و مناسبی که در سطح روستاهای استان کرمانشاه برای کارآفرینی روستایی در حوزه تعاون وجود دارد؛ اما بستر فرهنگی و آموزشی به‌طور کلی مساعد نیست و فرایند کارآفرینی روستایی در قالب تعاونی با بسیاری از این موارد بازدارنده مواجه است. به عنوان نمونه نبود ذهنیت مثبت نسبت به محصولات تعاونی یا اولویت ندادن به محصولات تعاونی و روستایی بسیاری از کارآفرینان این حوزه را با مشکل مواجه کرده است. از طرف دیگر ضعف نظام آموزشی که از کمبود توجه به موضوع کارآفرینی روستایی و تعاونی در برنامه‌های رسمی و غیررسمی آموزشی مثل مدارس دانشگاه‌ها، نهادهای مرتبط، صدا و سیما و ... حکایت دارد بر چالش‌های این حوزه می‌افزاید؛ این یافته‌ها با پژوهش شیری (۱۴۰۰)، رخشانی و همکاران (۱۴۰۰) کریمیان و همکاران (۱۳۹۷)، بالداچینو، مری وگرایما (۲۰۱۸)، مک‌دوول (۲۰۱۶) و نال، گوسلی و فرنکویسا (۲۰۰۹) همخوانی دارد و در میان پژوهش‌های انجام شده در زمینه کارآفرینی روستایی و تعاونی روستایی در استان کرمانشاه با پژوهش رضایی و همکاران (۱۳۹۹) و حسینی‌نیا و علی‌آبادی (۱۳۹۸) همخوانی دارد. اما برخی مقوله‌های شناسایی شده در این پژوهش مثل تنوع فرصت‌های کارآفرینی روستایی در حوزه تعاونی، دسترسی به عوامل تولید و موقعیت راهبردی استان کرمانشاه در هیچ‌کدام از این پژوهش‌ها مورد تاکید قرار نگرفته است.

عوامل مداخله‌گر مجموعه‌ایی از عوامل بیرونی هستند که تأثیر غیرمستقیمی بر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی دارند و کارآفرینان روستایی نیز نمی‌توانند این عوامل را کنترل کنند. در این مورد، نتایج پژوهش حاکی از آن بود که تغییرات اقلیمی، عوامل اقتصادی، آشفتگی و عدم نظم محیطی، عوامل سازمانی، عوامل ارتباطی – اطلاع‌رسانی، حمایت واقعی دولت از تعاونی‌ها و عوامل زیرساختی عواملی هستند که بر توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی تاثیر می‌گذارند. تغییرات اقلیمی که باعث خسارات و زیان‌های اقتصادی فراوانی برای تعاونی‌های روستایی می‌شود؛ آشفتگی و عدم نظم محیطی کارآفرین را با عدم قطعیت درگیر می‌کند؛ عوامل اقتصادی که کارآفرین را با کمبود سرمایه مالی مواجه می‌کند؛ عوامل سازمانی نیز کارآفرین را درگیر فرایندهای خسته‌کننده اداری می‌کند و چه بسا او را از ادامه مسیر باز دارد؛ عوامل ارتباطی– اطلاع‌رسانی نیز از نبود پل ارتباطی بین سازمان‌های تصمیم‌گیرنده و مجری این حوزه مثل اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی با جامعه روستایی ناشی می‌شود؛ عوامل زیرساختی در روستاهای استان نیز با ضعف مواجه هستند بسیاری از روستاهای سطح استان با ضعف اینترنت مواجه هستند؛ حتی بسیاری از تعاونی‌ها جهت انجام امور خود، با هزینه شخصی اقدام به احداث و بهسازی راه‌ها و مسیرهای دسترسی خود کرده‌اند. در این راستا دولت باید با استفاده از الگوهای حاصل از مطالعات بخشی، واگذاری طرح‌ها، توسعه روستاها و ... از تعاونی‌های روستایی حمایت کند. بسیاری از این عوامل باعث تضعیف فرایند توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه می‌شوند. در تایید این یافته‌ها می‌توان به یافته‌های پژوهش شیری (۱۴۰۰) اشاره کرد. در میان پژوهش‌های انجام شده در زمینه کارآفرینی روستایی

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

و تعاونی‌ها در استان کرمانشاه به صورت موردی با پژوهش نوری و همکاران (۱۳۹۹)، رضایی و همکاران (۱۳۹۹) و حسینی‌نیا و علی‌آبادی (۱۳۹۸) همخوانی دارد. اما در این پژوهش عواملی مثل عوامل ارتباطی– اطلاع رسانی و مفاهیمی مثل عدم ثبات مدیران و تصمیم‌گیران و عدم ثبات در قوانین و... شناسایی شدند که در هیچ کدام از پژوهش‌های پیشین مورد توجه قرار نگرفته است.

در یک زمینه و شرایط مداخله‌گر مشخص، مجموعه‌ایی از راهبردها و اقدامات امکانپذیر در راستای کنترل و اداره پدیده محوری انجام می‌شود. راهبردهای شناسایی شده شامل راهبرد تنوع‌گرایی در کسب‌وکار، راهبرد تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین، راهبرد توانمندسازی شرکت‌های تعاونی، راهبرد بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین‌المللی، راهبرد ترویج و فرهنگ‌سازی و راهبردهای اصلاحی– حمایتی می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت نقش سازمان‌های مسئول مثل اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه و برخی نهادهای دیگر مثل بانک توسعه تعاون و .... بسیار مؤثر و قابل توجه است چرا که باید بیشترین نقش پشتیبانی و حمایتی را ایفا می‌کنند. از طرف دیگر نباید همه نگاه‌ها به سمت ادارات و سازمان‌های مسئول باشد؛ بلکه کارآفرینان تعاونی‌های روستایی باید خود نیز همت کرده و در جهت ارتقای کسب‌وکار خود به دنبال شکار فرصت‌های جدید، نوآوری، ارائه محصولات جدید، استفاده از منابع جدید، بازارهای جدید و .... باشند. به عنوان نمونه استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر به عنوان یکی از منابع جدید و رو به گسترش تامین انرژی را در اولویت اقدامات خود قرار دهند. این یافته‌ها با پژوهش شیری (۱۴۰۰)، والنبرگ‌پچلی (۲۰۱۲) همخوانی دارد. در میان پژوهش‌های انجام شده در زمینه کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه با پژوهش رضایی و همکاران (۱۳۹۹) همخوانی دارد. یافته‌های این پژوهش‌ها بیشتر بر حمایت‌های مالی، راهبردهای فرهنگی و ... تاکید کرده‌اند. اما برخی راهبردهای شناسایی شده در این پژوهش مثل راهبرد تنوع‌گرایی در کسب‌وکار، راهبرد تجدیدنظر در برنامه‌های آمایش سرزمین، راهبرد توانمندسازی شرکت‌های تعاونی، راهبرد بهره‌گیری از فرصت‌های تجارت بین‌المللی و برخی از مفاهیم راهبردهای اصلاحی– حمایتی در هیچ کدام از این پژوهش‌ها شناسایی نشدند.

بر اثر اتخاذ راهبردهایی که معرفی و مطرح شدند، پیامدهای مثبت و مطلوبی برای تعاونی‌ها و جامعه روستایی استان کرمانشاه، اقتصاد کشور و کل جامعه در پی دارد. پیامدهای شناسایی شده در این پژوهش شامل ارتقا کیفیت زندگی، روستاییان توسعه پایدار روستایی و وجود تعاونی‌های کارآفرین روستایی می‌باشد که یافته‌های مرتبط با پیامدها در این پژوهش به صورت موردی با پژوهش عیسی‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)، شیری (۱۴۰۰)، نوری و همکاران (۱۳۹۹) و فیصلی و نیک‌نامی (۲۰۲۱) همخوانی دارد.

پیشنهادها

با توجه به نتایج پژوهش، می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را در زمینه راهکارهای توسعه تعاونی‌ها با رویکرد کارآفرینی روستایی در استان کرمانشاه ارائه داد:

- ✓ انجام مطالعات منطقه‌ایی و بخشی جهت شکل‌گیری تعاونی‌های روستایی که براساس توانایی‌ها، قابلیت‌ها و نیازهای هر منطقه باشد.
- ✓ در گذشته بیشتر بر ظرفیت کشاورزی استان تاکید می‌شد اما اکنون دریچه‌های دیگری به روی این موضوع باز است، به عنوان مثال پیشنهاد می‌شود، با معرفی جاذبه‌های گردشگری منحصربه‌فرد استان کرمانشاه و روستاهای هدف گردشگری و بوم‌گردی و فراهم نمودن شرایط لازم برای جذب توریست، به ایجاد فرصت‌های کسب‌وکار بیشتری به ویژه در مناطق روستایی و در قالب تعاونی‌های روستایی کمک شود.
- ✓ کسب‌وکارهایی که ریشه در بافت تاریخی، فرهنگی و اجتماعی مردم دارند و به فراموشی سپرده شده‌اند، باید باتوجه به نیازها و بازار امروز دوباره در قالب تعاونی‌های کارآفرین روستایی احیا شوند؛ مانند گلیم هرسین و فعالیت‌های آهنگری در کرندغرب.
- ✓ در اولویت قراردادن بخش تعاون هنگام واگذاری‌ها که این امر به منزله اقتصاد مقاومتی و واگذارکردن امور به مردم است.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

✓تهیه و پخش برنامه‌های تلویزیونی با همکاری بخش تعاون و صدا و سیما جهت معرفی و انتقال تجارب تعاونی‌های کارآفرین برای ایجاد پل ارتباطی برای الگوبرداری و انتقال مفاهیم و اصول تعاون و کارآفرینی به جامعه و ایجاد فرهنگ کار جمعی.

✓ایجاد واحدهای توسعه و مشاوره تعاون‌های روستایی برای انجام کمک‌های مشاوره‌ایی، انجام نیازسنجی آموزشی و آموزش عملی و اطلاع‌رسانی و همچنین آموزش به وسیله کارآفرینان (به ویژه کارآفرینان در بخش تعاون) که این موارد خود باعث ایجاد هم‌افزایی می‌شود.

✓ایجاد سامانه‌هایی برای ثبت تجربیات موفق تعاونی‌ها و پر کردن خلا اطلاعاتی و آموزشی بخش تعاون و کمک به مدیریت دانش در تعاونی‌ها.

✓دانشگاه‌ها، مدارس و نظام آموزشی با گنجاندن واحدهای تعاون محور در برنامه آموزشی خود، جامعه به این سمت و سو حرکت دهند که بتوانند تعاونی‌ها را به عنوان یک بخش مهم از اقتصاد قلمداد کنند.

✓خود تعاونی‌ها باید از حالت رقابت با یکدیگر بیرون بیایند و برای رسیدن به هم‌افزایی و مزیت رقابتی به شرکت‌های بزرگ‌تر و منسجم تعاونی تبدیل شوند.

ملاحظات اخلاقی

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان در مقاله حاضر برابر می‌باشد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد است که با حمایت مالی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه انجام شده است.

سپاسگزاری

از اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه به خاطر پشتیبانی مادی و معنوی برای انجام این پژوهش سپاسگزاری می‌شود.

منابع

پایگاه خبری تحلیلی اسلام آباد خبر (۱۳۹۷). *چرا ۱۲۰۰ تعاونی کرمانشاه غیرفعال است؟*بازیابی شده در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۲ از سایت http://www.eslamabadkhabar.ir

تقدیسی، احمد؛ جمشیدی، علیرضا و نجفی، مریم (۱۳۹۵). بررسی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید روستایی شهرستان اصفهان. *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۹ (۲)، ۷۲-۶۱ .

حسینی‌نیا، غلامحسین و علی‌آبادی، وحید (۱۳۹۸). آسیب‌شناسی زنجیره ارزش کارآفرینی در کسب‌وکارهای روستایی (مطالعه موردی تعاونی های روستایی استان کرمانشاه). *تعاون و کشاورزی (تعاون)*، ۸ (۳۱)، ۲۵-۱ .

خسروشاهی، ندا (۱۳۹۸). ۱۰درصد مردم دنیا از تعاونی‌ها پول در می‌آورند؛ در ایران چطور؟ بازیابی شده در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۲ از https://www.isna.ir

دهباشیان، سمانه؛ سپیدنام، قدرت؛ کشتگری، منیژه و اکبریان، رضا (۱۳۹۰). تسهیلات تکلیفی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی طی برنامه سوم، مطالعه موردی استان خراسان رضوی. *تعاون*، ۵ (۲۲)، ۲۰-۱ .

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

دیهیم، رضا و یونس وکیل‌الرعایا (۱۴۰۲). بررسی نقش استراتژیک وجوه هفتگانه عدالت سازمانی در ارتقای مهارت‌های کارآفرینی نیروی انسانی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار*، ۳۰ (۱)، ۱۲-۱.

رخشانی، بهزاد؛ سردارشهرکی، علی و علی احمدی، ندا (۱۴۰۰). شناسایی مشکلات توسعه کسب‌وکار تعاونی‌ها در روستاهای منطقه سیستان. *تعاون و کشاورزی*، ۱۰(۳۸)، ۲۶۵-۲۳۳.

رستگاری‌کوپایی، حمید؛ محمدی‌تمری، ذکریا؛ شریف‌زاده، مریم و علی‌یاری، ویدا (۱۴۰۲). مدل توسعه اقتصادی ـ اجتماعی کارآفرینی روستایی در تعاونی‌های کشاورزی، احیاء، بهره برداری و توسعه جنگل استان مازندران. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۲(۴۴)، ۱۰۲-۸۱.

رضایی، بیژن؛ نادری، نادر و سلیمانی، معین (۱۳۹۹). راهبردهای توسعه اکوسیستم کارآفرینی در نواحی روستایی شهرستان کرمانشاه. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۹ (۱۱)، ۹۸-۶۷ .

رضایی، روح اله (۱۳۹۳). بررسی نقش و جایگاه کارآفرینی در توسعه تعاونی‌های روستایی. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۱ (۱)۱۰۲-۸۵ .

زارعی، قاسم و طریقت مهربانی، حامد (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه شرکت‌های تعاونی روستایی با استفاده از رویکرد ترکیبی در شهرستان سراب. *پژوهش‌های روستائی*، ۱۱ (۱)، ۱۶۹-۱۵۸ .

سعیدی، عباس؛ رحمانی، بیژن و فتحی، بهرام (۱۴۰۰). واکاوی نقش کارآفرینی روستایی در توسعه پایدار محلی، با تاکید بر پیوستگی روستایی-شهری (مورد شناسی: ناحیه دالاهو، استان کرمانشاه). *جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای*، ۱۱ (۳۹)، ۲۰-۱.

شریف‌زاده، محمدشریف؛ رستمی فلوردی، الهه و عبدالله‌زاده، غلامحسین (۱۳۹۵) گرایش به کارآفرینی جمعی در تعاونی‌های کشاورزی. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۳ (۲)، ۱۳۱-۱۱۵.

شیری، نعمت اله (۱۴۰۰). طراحی الگویی برای ترویج فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی. *تعاون و کشاورزی*، ۱۰ (۴۰)، ۸۱-۵۳.

طباطبایی، امیر؛ حسنی، پرخیده؛ مرتضوی، حامد و طباطبایی چهر، محبوبه (۱۳۹۲). راهبردهایی برای ارتقاء دقت علمی در تحقیقات کیفی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*. ۵ (۳) ،۶۶۳-۶۷۰.

عباسی، رسول؛ رسول‌زاده، بهزاد و عباسی، پروین (۱۳۸۸) عوامل مؤثر بر موفقیت و عدم موفقیت تعاونی‌های استان اردبیل. *تعاون*، ۲۰ (۲۱۰ و ۲۱۱)، ۹۰-۷۱.

عباسی، محمد (۱۳۸۸)، باور تعاون (تعاون در اندیشه و عمل). *موسسه توسعه روستایی ایران*، تهران.

عبداللهی، مهدی (۱۳۹۹). بازدهی اقتصادی تعاونی‌های ترکیه ۶ برابر ایران. *روزنامه فرهیختگان*، بازیابی شده در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۲ از https://farhikhtegandaily.com

عیسی‌زاده ملک‌میان، بهاره؛ عباسی، رسول و فلاح، محمدرضا (۱۴۰۱). ارائه چارچوب پیشایندهای توسعه تعاونی‌های روستایی، *تعاون و کشاورزی*، ۱۱ (۴۳)، ۸۹-۶۷ .

فتوحی، مجید؛ حسینی‌نیا، غلامحسین و سجادی، سیدمجتبی (۱۴۰۰). اثرات گردشگری کشاورزی بر توسعه کارآفرینی روستایی با محوریت توسعه پایدار (مطالعه موردی: روستاهای شاخص استان یزد). *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۹ (۲)۲۶۵-۲۴۵.

قدیری‌معصوم، مجتبی؛ چراغی، مهدی؛ کاظمی، نسرین و زارع زهره (۱۳۹۳). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی مورد: دهستان غنی بیگلو، شهرستان زنجان. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۳ (۷)، ۱۷-۳.

کرمی، شهره و آگهی، حسین (۱۳۹۳). تحلیل عوامل شخصیتی مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های تولیدی کشاورزی. *تعاون وکشاورزی*، ۳ (۱۲)، ۵۷-۴۷.

کریمیان، روح‌اله؛ غلامی‌کالوس، علی و کرمی، آیت اله (۱۳۹۷). چالش‌های توسعه تعاونی‌ها و تشکل‌های روستایی شهرستان بویراحمد، *تعاون و کشاورزی (تعاون)*، ۷ (۲۷)، ۸۵-۶۱ .

گراوندی، شهپر و علی‌بیگی، امیرحسین (۱۳۸۹). علل رکود تعاونی‌های پرورش گوساله در شهرستان کرمانشاه مطالعه موردی تعاونی ۳۴۸، *فصلنامه تعاون و کشاورزی*، ۲۰ (۵)، ۷۷-۶۷ .

گندم‌زاده، راضیه و ثمری، داوود (۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر گرایش کشاورزان به عضویت در تعاونی‌های تولید شهرستان طبس. *تعاون و کشاورزی*، ۲۰ (۲۱۲)، ۱۰۴-۹۱.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

گودرزی، زهرا؛ خسروی‌پور، بهمن؛ برادران، مسعود؛ غنیان، منصور و منفرد، نوذر (۱۳۹۲). شناسایی نقاط ضعف و قوت تعاونی‌های کشاورزی در کارآفرین شدن با استفاده از تکنیک swot ، *ماهنامه کارآفرین ناب*، پیاپی ۲۹، ۵۱-۵۷.

محمدی پابند، مریم (۱۳۹۱). شناسایی و تحلیل سازوکارها و موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌های توسعه روستایی استان زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده کشاورزی، گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی.

مسلمی، عبد الرضا (۱۳۹۲) سخن سردبیر. *فصلنامه آموزشی، پژوهشی، خبری و تحلیلی کشاورزی*، ۵ (۱۶ و ۱۷).

نخعی، غلامرضا؛ سبحانی، عبدالرضا؛ مستقیمی، محمود رضا و حسینی، سید محمدرضا (۱۳۹۸). تبیین شاخص‌ها و الگوی کارآفرینی سازمانی در شرکت‌های تعاونی روستایی. *فصلنامه علمی -پژوهشی تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱۱، (۴۴)، ۱۹۶-۱۷۱.

نظری، حامد، رستمی فرحناز؛ شیری، نعمت‌اله و مژگان خوشمرام (۱۴۰۱). نقش مولفه‌های مدیریت کارآفرینانه در توسعه کارآفرینی سازمانی: مورد مطالعه تعاونی‌های کشاورزی شهرستان کرمانشاه، *فصلنامه تعاون و کشاورزی*، ۱۱(۴۴)، ۱۶-۱.

نوری، سعیده؛ روستا، کوروش و نادری، نادر (۱۳۹۹). مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه: کاربرد نظریه بنیانی. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۱۶ (۲)، ۲۲۱-۲۰۵.

یاسوری، مجید؛ قرشی، محمدباسط و وطنخواه، ژیلا (۱۳۹۴). تحلیل موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی دهستان گوراب پس فومن. *پژوهش‌های روستائی*، ۶ (۲)، ۳۴۲-۳۲۳.

یزدان‌پناه، مسعود (۱۳۹۷). پارادایم کشاورزی چندکارکردی؛ گردشگری روستایی، کلیدی برای توسعه اشتغال پایدار در مناطق روستایی *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۵ (۱)، ۲۹-۱۷.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

References

Aref, A. (2011) .Barriers of local participation in rural cooperatives a case study of Fars, Iran**.** *The Journal of American Science*, 7 (1), 670-673.

Baldacchino, P. J. Marie'Gatt, E. & Grima, S. (2018). Analysing the barriers to the development of Maltese cooperatives, In Governance and Regulations' Contemporary Issues, 99, 5592.

Brandão, J. B. & Breitenbach, R. (2019). *What are the main problems in the management of rural cooperatives in Southern Brazil?,* Land use policy, 85, 121-129.

Eid, M. & Martínez-Carrasco Pleite, F. (2014). TheInternational Year of Cooperatives and the 2020 Vision.Eurice. *Working Papers*, 14, (71), 1-20.

Feisali, M. & Niknami, M. (2021). Towards sustainable rural employment in agricultural cooperatives: Evidence from Iran's desert area, *Journal of the Saudi Society of Agricultural Sciences*, 20 (7), 425-432.

Hairong, Y. &Yiuan, C. (2013). Debating the ruralcooperative movement in china, the past and the present**.** *The Journal of Peasant studies*, 40 (6), 955-981.

Kelsey, K. D. (2008). Do workshops work for building evaluation capacity among cooperative extension service faculty*?. The Journal of Extension*,46 (6),V Article 13.

Kushalakshi, D. & Raghurama, A. (2014). Rural entrepreneurship: a catalyst for rural development, *International Journal of Science and Research*, 3(8), 51-54.

López, M. Cazorla, A. & Panta, M. D. P. (2019). Rural entrepreneurship strategies: Empirical experience in the Northern Sub-Plateau of Spain. *Sustainability*, 11 (5), 1243.

Majee, W. & Hoyt, A. (2012). Cooperatives and community development: Aperspective on the use of cooperatives I development**.** *Journal of CommunityPractice*, 19 (1), 48-61.

McDowell, D. (2016). Success Factors for Small Entrepreneurs in North Carolina. *Southern Agricultural Economic Association*, (1376)-109624, 2- 12 .

Pato, L. (2015)**.** Rural entrepreneurship and Innovation: some successful women's initiatives**.** *55th Congress of the European Regional Science Association: "World Renaissance: Changing roles for people and places"*, 25- 28 August 2015, Lisbon, Portugal, European Regional Science Association (ERSA), Louvain-la-Neuve.

Pokharel, K. P. Archer, D. W. & Featherstone, A. M. (2020). The impact of size and specialization on the financial performance of agricultural cooperatives**.** *Journal of Co-operative Organization and Management*,8 (2),100108.

Stalmeijer, R. E., Brown, M. E. L., & O'Brien, B. C. (2024). How to discuss transferability of qualitative research in health professions education. The Clinical Teacher, 21(6).

Ünal, V. Güçlüsoy, H. & Franquesa, R. (2009). A comparative study of success and failure of fishery cooperatives in the Aegean, Turkey. *Journal of Applied Ichthyology*, 25 (4), 394-400.

Wallenberg Pachaly, M. V. (2012). Barriers and triggers to green entrepreneurship: an exploratory study. *Master thesis*, Erasmus University Rotterdam.

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]
[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]

[Downloaded from system.khu.ac.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1404.14.52.2.2]

[DOI: 10.61882/serd.14.52.1]